C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1465/24 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
Judecător Igor Negreanu

D E C I Z I E
În numele Legii

21 ianuarie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ion Talpa
Judecătorii Ecaterina Arseni, Oxana Mironov

a judecat în ședință publică, fără participarea părților, recursurile condamnatului Nicora Victor și Directorului adjunct al Penitenciarului nr.17 Rezina, Cuiban Vitalie declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 01 octombrie 2024, prin care s-a respins demersul Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea în privința condamnatului Nicora Victor a prevederilor art.7 alin.(1) lit.d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova,

Pentru a se expune pe marginea recursului declarat, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

La 27.06.2022 directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal a înaintat în instanța de judecată demers privind aplicarea în privința condamnatului Nicora Victor a prevederilor art.7 alin.(1) lit.d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

În motivarea demersului a invocat, că Nicora Victor a fost condamnat la data de 29.05.2002, prin sentința Tribunalului Chișinău, conform art.88 pct.1,4,6,7, art.121 alin.(2) pct.1,2,3,6, art.102 alin.(5), art. 39 alin.(1) din Codul Penal la detenţiune pe viaţă. Potrivit deciziei Curții de apel Chișinău din data de 14.08.2002 a fost menţinută fără modificări sentința Tribunalului Chișinău din 29.05.2002 iar prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 22.10.2002 a fost menținută Decizia Curții de Apel Chișinău din 14.08.2002. Sentinţa a intrat în vigoare la data de 22.10.2002. Începutul termenului: 13.11.2001. La data de 17.06.2022, a executat efectiv: 20 ani 7 luni 4 zile. A fost caracterizat pozitiv. Rezultatele evaluării

riscului de recidivă – redus. Comisia specială a Penitenciarului nr.17 Rezina în şedinţa din 17.06.2022 a decis că Nicora Victor întruneşte condiţiile prevăzute de art.1 Legea nr.243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 02 mai 2023, s-a respins ca fiind neîntemeiat demersul Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea în privința condamnatului Nicora Victor a prevederilor art.7 alin.(1) lit.d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova.

Fiind contestată încheierea din 02 mai 2023, de către avocatul Aurel Goncear și condamnatul Nicora Victor și de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 aprilie 2024, s-au admis recursurile declarate de către directorul Penitenciarului nr.17 Rezina al condamnatului Nicora Victor Alexandru, și cel al avocatului Goncear Aurel în interesele condamnatului Nicora Victor Alexandru, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 02 mai 2023, la demersul Penitenciarului nr.17 Rezina, privind aplicarea prevederilor Legii nr.243 din 24.12.2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului la pedeapsa detenției pe viață, Nicora Victor, cu casarea încheierii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Pentru a ajunge la această concluzie, instanța de recurs a stabilit faptul că încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra tuturor cerințelor de fapt invocate, dar și să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz, pronunțându-se asupra acestora prin actul procesual adoptat.

Colegiul penal a conchis că eroarea admisă de către instanța de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanța de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise.

Astfel, la rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată şi motivată, pronunţându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

Instanța de recurs a statuat că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanța ierarhic inferioară fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de

reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

După rejudecarea cauzei, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 octombrie 2024 a fost respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Nicora Victor.

În motivarea soluției, instanța de fond a stabilit faptul că concluzia Comisiei Speciale a Penitenciarului nr.17 Rezina privind riscul de recidivă a condamnatului este nefondată, lipsită inclusiv de o analiză elementară a antecedentelor penale ale condamnatului. Or, tabloul infracțional al condamnatului denotă profunda desconsiderare de către condamnat a vieții omenești ca valoare ocrotită de societate. Prin urmare, instanța de judecată a considerat că condamnatul nu prezintă un risc redus de recidivă.

Încheierea judiciară a fost contestată cu recurs de condamnatul Nicora Victor prin care solicită admiterea recursului, casarea încheierii din 01.10.2024, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie admis demersul Penitenciarului nr.17 Rezina cu aplicarea în privința sa a Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În argumentarea cererii de recurs, a invocat argumentele ce urmează:

-încheierea din 01.10.2024 este una vădit ilegală, deoarece se bazează pe argumente arbitrare şi interpretări eronate a legislaţiei în vigoare, dar şi respingerea în mod arbitrar a unor argumente. Or, justiţiabilul are dreptul să cunoască dacă argumentele sale au fost respinse, şi din ce motiv. Iar rolul unei decizii motivate este de a demonstra părţilor că ele au fost auzite;

-alegaţiile judecătorului cu privire la faptul că pe parcursul detenției a fost sanctionat de 11 ori, și sancţiunile nu sunt stinse, sunt contrare prevederilor art. 248 a Codului de Executare (pînă la modificările introduse prin LP 451 din 23.12.23);

-or, potrivit Legii este considerat nesancţionat, mai mult ca atît, invocarea argumentului prezenţei în trecut a sancţiunilor drept un motiv de respingere în aplicare a unui act normativ (Legea 243/2021) va echivala cu faptul că sancţiunile stinse vor produce efecte juridice, fapt interzis expres de Codul de Executare;

-mai mult ca atît, judecătorul a admis o interpretare extensivă şi defavorabilă a art. 1 alin. (1) a Legii nr. 243/2021. Astfel, invocînd că prezenţa sancţiunilor disciplinare aplicate în trecut, deja stinse, nu corespunde prevederilor art. 1 alin.(l) a Legii 243/2021, s-a interpretat într-un mod defavorabil sintagma care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei;

-legea nr. 243/2021 a fost aplicată unui număr anumit de condamnaţi, care au fost eligibili aplicării prezentei legi inclusiv în dependenţă de obţinere a statutului de persoană condamnată. În aşa mod, actul de amnistie a fost aplicat în unele cazuri persoanelor cu statut de condamnat de cîteva luni. În cazul său, durata detenţiei este de 21 de ani, şi evident că nu este în poziţii egale în raport cu un condamnat care execută pedeapsa abia cîteva luni. Anume asta şi se desprinde din prevederile art. 248 a Codului de Executare, care prevede că la expirarea termenului de un an de la ultima sancţiune disciplinară, condamnatul se consideră nesancționat;

-la fel susține, că ține de competența psihologului din cadrul instituției penitenciare evaluarea riscului de recidivă a persoanelor condamnate, instanța de judecată neavînd asemenea atribuții.

Împotriva încheierii a declarat recurs și directorul adjunct al Penitenciarului nr.17 Rezina, Cuiban Vitalie prin care solicită casarea încheierii și adoptarea unei noi decizii prin care în privința condamnatului să fie aplicate prevederile alin.(l) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021.

În motivarea recursului a indicat că:

-la baza înaintării demersului respectiv a servit faptul, că condamnatul la detenţiune pe viaţă Nicora Victor, întruneşte condiţiile prevăzute de art. 1 al Legii nr. 243/2021 şi anume în calitate de condamnat se caracteriza pozitiv (calificativ stabilit de comisia penitenciară la data de 17.06.2022, urmare a aprobării Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei şi despre comportamentul condamnatului) şi fiind evaluat psihologic de către psihologul, care este şi membru al comisiei speciale din cadrul instituţiei penitenciare, care a constatat că deţinutul nominalizat prezintă „risc de recidivă redus”;

-în cadrul şedinţei de judecată reprezentantul Penitenciarului nr. 17 Rezina, a prezentat probele respective întru susţinerea demersului înaintat. De asemenea, în susţinerea demersului s-a menţionat că condamnatul la detenţiune pe viaţă Nicora Victor întruneşte condiţiile prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. d) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova;

-evaluarea riscului de recidivă este realizată conform metodologiei stabilite în Regulamentul-Cadru, iar comisia specială a avut în vedere atât factorii criminogeni, cât şi factorii protectivi. Faptul că psihologul instituţiei a identificat o reducere a acestor factori indică o evoluţie pozitivă a personalităţii condamnatului, ceea ce ar putea justifica concluzia privind riscul redus de recidivă. În plus, fişa de evaluare a riscului de recidivă reprezintă un instrument ştiinţific standardizat, care, prin natura sa, reduce riscul subiectivismului. Judecătorul nu este un expert

psihologic, iar aprecierea concluziilor tehnice de acest gen trebuie lăsată în sarcina specialiştilor;

-în evaluarea riscului de recidivă, nu doar recunoaşterea vinei este decisivă, ci și comportamentul general al condamnatului, participarea activă la programele de resocializare şi nivelul de cooperare cu autorităţile. Chiar dacă recunoaşterea nu este completă, existenţa unei recunoaşteri parţiale poate indica o anumită asumare a faptelor, iar restul aspectelor pozitive constatate (cum ar fi implicarea în activităţi educative şi respectarea regimului) pot echilibra această situaţie. În plus, fişa de evaluare a riscului de recidivă are în vedere un cumul de factori, iar absenţa unei recunoaşteri depline nu este suficientă pentru a determina un risc crescut de recidivă;

-sancţiunile disciplinare sunt parte din procesul de adaptare şi resocializare al oricărui condamnat. Ele nu ar trebui să fie interpretate izolat, ci în contextul evoluţiei generale a comportamentului condamnatului. Faptul că condamnatul a primit 12 stimulări indică o îmbunătăţire semnificativă în comportamentul său, sugerând că, în ciuda sancţiunilor anterioare, el a făcut progrese remarcabile. În plus, stimulările arată că acesta respectă în mod constant regimul penitenciar şi participă activ la măsurile educative, ceea ce poate reprezenta un indiciu al unei resocializări de succes;

-echitatea socială este un concept complex, care include şi aspecte precum reintegrarea socială a condamnatului şi prevenirea recidivei. Faptul că o persoană a comis o infracţiune gravă nu exclude posibilitatea ca, după o anumită perioadă de detenţie, aceasta să fi dobândit un grad semnificativ de resocializare şi să nu mai reprezinte un pericol pentru societate. Aplicarea amnistiei nu înseamnă negarea gravităţii infracţiunilor comise, ci recunoaşterea unui progres personal în cadrul detenției și oferirea unei a doua șanse;

-jurisprudenţa CEDO nu interzice amnistiile, ci subliniază că acestea trebuie aplicate cu discernământ, ţinând cont de particularităţile fiecărui caz. în acest caz, condamnatul a fost evaluat de specialişti care au concluzionat că prezintă un risc redus de recidivă, ceea ce indică o evoluţie pozitivă. Aplicarea amnistiei nu înseamnă că se neagă drepturile victimelor, ci că se recunoaşte faptul că scopul pedepsei este nu doar retribuţia, ci şi reabilitarea şi reintegrarea socială a infractorului;

-neachitarea prejudiciului nu trebuie să fie un criteriu exclusiv pentru aplicarea amnistiei, mai ales în situaţia în care condamnatul a dat dovadă de alte semne de reabilitare, cum ar fi comportamentul său pozitiv în detenţie şi reducerea riscului de recidivă. în multe cazuri, persoanele aflate în detenţie nu au resursele financiare necesare pentru a acoperi integral prejudiciul, iar acest aspect nu ar trebui să împiedice aplicarea unui act de clemenţă, mai ales în contextul unui risc de recidivă redus;

-argumentele aduse de instanţă pot fi contestate pe baza evoluţiei comportamentale a condamnatului, a concluziilor comisiei speciale şi a faptului că amnistia nu este o simplă reducere de pedeapsă, ci un act de clemenţă bazat pe anumite criterii legale. Este esenţial să se ţină cont de scopul resocializării şi de reabilitarea condamnatului, mai ales atunci când există dovezi semnificative care sugerează că acesta nu mai reprezintă un risc pentru societate;

-conform anexei nr.6 pct. 53 al capitolului VI din Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate, psihologul penitenciarului realizează evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia şi fişa de evaluare a riscului de recidivă;

-astfel instanţa de judecată nu este în drept să efectueze ingerinţa în activitatea comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr. 17-Rezina, deoarece în conformitate cu pct. 52 al Ordinului Ministerului Justiţiei nr. 44 din 18.02.2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privinţa persoanelor condamnate", în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, comisia specială este în drept să aprobe raportului de evaluare a condamnatului, evaluarea psihologică privind riscul de recidivă în privinţa condamnatului evaluat;

-în contextul celor expuse, administraţia Penitenciarului nr. 17 - Rezina, consideră că decizia comisiei speciale din 17.06.2022 prin care s-a dispus înaintarea demersului către instanţa de judecată cu privire la aplicarea către condamnatul la detenţiune pe viaţă Nicora Victor prevederilor alin.(1) lit. d) al art.7 din Legea nr. 243/2021, este legală şi întemeiată.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Astfel, referință la caz a depus condamnatul Nicora Victor prin care a solicitat admiterea recursurilor declarate pe cauză, să fie casată integral încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, cu pronunțarea unei noi decizii prin care să se admită integral demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea actului de clemență în baza Legii 243/2021 și să fie computată pedeapsa detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii pe termen de 30 ani.

Colegiul penal, verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate în baza materialelor dosarului, precum şi motivelor invocate, consideră recursurile declarate declarat nefondate, urmând a fi respinse, din următoarele motive.

Conform art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de Procedură Penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, dacă recursul este nefondat.*

Colegiul reține caracterul fondat și argumentat al soluției judiciare de respingere al demersului depus de către administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina, dat fiind neîntrunirea condițiilor de aplicare a actului de clemență statuate la art.1 alin. (1) al Legii nr.243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM. Or, potrivit acesteia, amnistia poate fi aplicată persoanelor condamnate în cazul întrunirii cumulative a următoarelor condiții: caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei **și sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus**, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2–5, 7, 8.

Astfel, în susținerea poziție sale, instanța de recurs va trece în revistă prevederile art. 469 alin.(1) pct.15) din Codul de procedură penală, ce presupune faptul că, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri şi anume, liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare).

Potrivit art.107 alin.(1) Codul penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit art. 272 alin.(1) Codul de executare, în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituțiile şi organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemenţă fiecărui condamnat şi, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanţei de judecată competente conform art.470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt şi de drept invocate. Demersul se judecă în condițiile Codului de procedură penală.

În sensul prevederilor legale enunțate, amnistia reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.

Justificarea aplicării unui act de clemență, cum este amnistia, prin care persoanele ce au comis infracțiuni sunt liberate de răspundere şi pedeapsă penală, necesită evaluarea unui şir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societății, componentele de infracțiune şi categoriile de persoane în privința cărora urmează să se extindă actul dat, structura populației penitenciare, efectul pe care îl va produce asupra numărului populației penitenciare, frecvența aplicării unor asemenea acte şi raționalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

La data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată şi la 31 decembrie 2021 a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independentei Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 1 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, prezenta lege se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Național de Probațiune, precum şi din experți psihologi judiciari atestați. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției şi activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi.

Colegiul penal, verificând legalitatea și temeinicia încheierii contestate cu recurs concluzionează că la judecarea cauzei în instanța de fond nu au fost admise erori de drept, de a fi susceptibile reparării lor în procedura de judecare a recursului, motiv pentru care încheierea contestată urmează a fi menținută fără modificări.

Astfel, reieșind din materialele cauzei, prin demersul înaintat, Penitenciarul nr. 17 Rezina a solicitat aplicarea în privința condamnatului Nicora Victor a prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, invocând că condamnatul întrunește condițiile necesare prevăzute de Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM.

Respectiv, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 octombrie 2024 a fost respins ca neîntemeiat demersul Penitenciarului nr. 17 Rezina, privind aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021, cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în privința condamnatului Nicora Victor.

În sensul dat, Colegiul penal relevă că amnistia reprezintă în sine o cauză reală de excludere a răspunderii penale, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă, deoarece aceasta este incidentă *in rem,*

și nu *in personam*, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar prin intermediul prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile, fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea şi anume: *prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei*, ***raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus, or, întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa penală.***

Cu referire la primul aspect prevăzut de legiuitor, instanța de recurs remarcă faptul că ***constatarea comportamentului pozitiv*** pe parcursul executării pedepsei penale se desprind ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu, un proces complex care constă în activitățile socio-educative desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic, etc., activități ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale având ca scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnați, cât şi de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

Cât privește cel de-al doilea aspect prevăzut de legiuitor privind ***evaluarea psihologică*** a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct. 53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare a parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. ***Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog*** sau consilierul de probațiune ***în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.***

Subsecvent, conform pct. 5 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă că, comisiile speciale din cadrul instituțiilor penitenciare sunt compuse din conducătorul instituției, care are calitate de președinte, un expert psiholog judiciar,

un consilier de probațiune din cadrul biroului de probațiune din raza teritorială a instituției penitenciare, precum și alți 6 membri desemnați de către MJ la propunerea directorului ANP.

Potrivit anexei nr. 6 a Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, *Metodologia evaluării riscului de recidivă*, capitolul IV, pct.2), 3) și 4), prevede faptul că în baza listei condamnaților eligibili sau cererii condamnatului privind aplicarea amnistiei, ***psihologul va studia dosarul personal al acestuia şi va planifica realizarea interviului. Interviul în contextul evaluării riscului de recidivă se desfăşoară în biroul psihologului şi trebuie să corespundă unui cadru apropiat procesului de consiliere. Interviul se realizează în câteva şedinţe, suficiente pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.***

Colegiul penal menționează că evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului, este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

În conformitate cu art. 7 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, persoanei condamnate la data intrării în vigoare a prezentei legi, căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4–6 i se reduce termenul de pedeapsă sau i se comută pedeapsa la 30 de ani de închisoare, dacă este condamnată la detențiune pe viață.

În speță, Colegiul penal reține că Nicora Victor, prin sentința Tribunalului Chișinău din 29 mai 2002, a fost condamnat în baza art. 88, p. p. 1, 4, 6, 7 Cod Penal, la detențiune pe viață, în baza art. 121 alin. (2), p. p. 1, 2, 3, 6 Cod Penal la 12 ani privațiune de libertate, fără confiscarea averii, în baza art. 102 alin. (5) Cod Penal la 15 ani privațiune de libertate, în temeiul art. 39 alin. (1) Cod Penal (red. 1961), pentru concurs de infracțiuni, prin absorbirea pedepsei mai ușoare de pedeapsa mai gravă i-a fost stabilită pedeapsa definitivă - detențiune pe viață, fără confiscarea averii, cu ispășirea pedepsei în colonie, detențiune pe viață.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14.08.2002, a fost respins apelul inculpatului Nicora Victor, fiind menținută sentința Tribunalului Chișinău din 29 mai 2002.

Prin decizia CSJ din 22.10.2002, recursul inculpatului Nicora Victor împotriva sentinței Tribunalului Chișinău din 29 mai 2002 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14.08.2002, a fost respins ca nefondat.

Condamnatul Nicora Victor a depus în adresa Comisiei speciale din cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina cerere, prin care a solicitat să fie inclus în lista persoanelor care beneficiază de Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021.

Potrivit extrasului din procesul-verbal nr.6 al ședinței Comisiei Speciale Penitenciarului nr.17 Rezina din 17.06.2022, condamnatul Nicora Victor se caracterizează pozitiv, iar conform fișei de evaluare a riscului de recidivă - riscul de recidivă este redus. 7 membri ai comisiei au votat pentru, iar 1 membru a votat împotriva înaintării demersului privind aplicarea actului de amnistie față de condamnat.

Subsidiar din fișa de evaluare a riscurilor de recidivă a condamnatului, se constată o analiză a personalității condamnatului cu indicarea circumstanțelor de fapt ce au stat la baza concluziei adoptate, de către psiholog fiind expuse criteriile aprecierii, atitudinii condamnatului, în prezența unui proces dinamic de colectare, analiză şi interpretare a datelor.

Or, capitolul II al Regulamentului- cadru prevede că principiul după care se poate conduce o analiză comprehensivă a comportamentului este cel potrivit căruia comportamentul trecut este un bun predictor al celui viitor. Tot aici, Colegiul conchide că din fișa de evaluare a riscului de recidivă, este statuat clar care este numărul total al factorilor criminogeni și protectivi, iar din fișa prezentată instanței rezultă o analiză detaliată și o analiză a circumstanțele de fapt ce au dus la adoptarea concluziei de către comisie a evaluatorului, potrivit blanchetei obligatorii - Anexa nr. 1 la Metodologia privind evaluarea riscului de recidivă, care a fost anexată de către administrația penitenciarului.

Prin urmare, potrivit Raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei și despre comportamentul condamnatului Nicora Victor, rezultă că condamnatul, în perioada deținerii în penitenciar, a încălcat regimul de detenție, însă la moment nu dispune de abateri disciplinare active, are un comportament pozitiv față de personalul penitenciarului, nu înjură, nu amenință, față de jocurile de hazard, consum de alcool sau alte substanțe narcotice nu prezintă interes, nu se autoagresează, iar pe perioada ispășirii pedepsei penale nu a săvârșit alte infracțiuni sau careva tentative de evadare, are un comportament prosocial și o conduită pozitivă în perioada detenției, dispune de loc

stabil de trai, posedă coeziune și căldură familiară (fapt confirmat prin sprijinul acordat de rudele sale pe tot timpul executării pedepsei), posedă recunoștință și responsabilitatea condamnatului față de atitudinea rudelor sale, posedă abilități de gestionare a emoțiilor, în timpul detenției nu a aderat niciodată la acțiuni autodistrucitve și distructive, posedă specialitate (sportiv în diverse lupte), anterior condamnării a fost angajat oficial (membru al grupului Olimpia), are un comportament prosocial și o conduită pozitivă în perioada detenției, fapt ce demonstrează un număr mare de stimulări, își petrece timpul în mod constructiv fiind implicat în activități sportive, posedă abilități de gestionare a emoțiilor, în timpul detenției nu a manifestat niciodată activități autodistructive, manifestă interes spre schimbare prin realizarea planului de resocializare potrivit nevoilor criminogene, dispune de reacție adecvată la conflict cu relații interpersonale optime atît cu deținuții cît și cu angajații, în relații interpersonale nu întimpină greutăți, fiind plasat cu același condamnat timp de mai mulți ani, își recunoaște vina și se căiește sincer, a prezentat interes prin cereri de a munci remunerat pe teritoriul Penitenciarului, însă a fost implicat în munci neremunerate), fără adicție față de substanțe cu efect stimulator alcool, drog.

Subsidiar se reține că condamnatul în timpul liber a frecventat sala de sport, mini fotbal, tenis de masă, biserica creștin ortodoxă, sala de calculatoare, bibliotecă, jocuri de masă.

Cu referire la evaluare psihologică se menționează următoarele progrese comportamentale, și anume comportament adecvat, situații de risc pot apărea în urma unor restricții sau limitări, la moment stabil emoțional, în relații inter-personale nu întimpină dificultăți (f.d. 5 verso).

Potrivit certificatului eliberat în privința condamnatului Nicora Victor se atestă că pe parcursul detenției a fost sancționat de 11 ori, sancțiuni disciplinare care nu sunt stinse, având și 12 stimulări pentru respectarea regimului de detenție și implicare activă la măsurile educative desfășurate și comportament pozitiv. (f.d. 6).

Potrivit trimiterii – extras eliberat lui Nicora Victor se atestă că condamnatul se află la evidența Secției Medicale al Penitenciarului nr.17 Rezina, pe perioada menținerii în penitenciar nefiind supus unui tratament forțat împotriva alcoolismului și narcomaniei, având o stare a sănătății satisfăcătoare, nu deține grad de dizabilitate, (f.d.7).

Conform certificatului cu privire la existența prejudiciului cauzat prin infracțiune și achitările efectuate pentru recuperarea acestuia, condamnatul Nicora Victor dispune de prejudiciu material și moral în sume de: 130 lei, 2202 lei, 1816 lei, 1200 dolari SUA, 2202 lei, 80000 lei și 80000 lei, care până la moment nu au fost achitate (f.d.8).

Totodată, din fișa de evaluare a riscului de recidivă rezultă că a fost stabilit riscul de recidivă redus, fiind indicați factori criminogeni: cu antecedent penal, iraționalizarea faptelor și a consecințelor în comportamentul infracțional, infracțiunea săvârșită în grup, lipsa empatiei în acțiunile sale infracționale, infracțiunea săvârșită cu aplicarea violenței, precum și factori protectivi: dispune de loc stabil de trai, coeziunea și căldură familiară (sprijin și grija din partea soției și a copilului), posedă abilități de muncă în construcție, dispune de calificare profesională (sportiv în diverse lupte), anterior condamnării a fost angajat (membru clubului Olimpia), are un comportament prosocial și o conduită pozitivă în perioada deținerii, fapt ce demonstrează un număr mare de stimulări, își petrece timpul în mod constructiv fiind implicat în activități sportive, posedă abilități de gestionare a emoțiilor, în timpul detenției nu a manifestat niciodată acțiuni autodistructive, reacție adecvată la conflict cu relații interpersonale optime atît cu deținuții cît și cu angajații, în relații interpersonale nu întîmpină dificultăți (fiind plasat cu același condamnat timp de mai mulți ani), a prezentat interes prin cereri de a munci remunerate pe teritoriul Penitenciarului, însă a fost implicat doar în munci neremunerate, fără adicție față de substanțe cu efect stimulator de alcool, drog, vorbește despre infracțiunea comisă, recunoscând vina (f.d.9).

Prin urmare, instanța de recurs analizând cele menționate supra, ajunge la concluzia temeiniciei soluției primei instanței referitor la respingerea demersului organului extrajudiciar referitor la aplicarea actului de clemență față de condamnatul Nicora Victor, or, evaluarea psihologică efectuată în sarcina celui din urmă de către comisia specială a penitenciarului s-a efectuat cu devieri de la ordinul nr. 44 din 18.02.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului- Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate.

În acest aspect, Colegiul penal indică că potrivit anexei nr.6 a Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, Metodologia evaluării riscului de recidivă, capitolul IV, pct. 4), prevede faptul că interviul se realizează în câteva ședințe, suficiente pentru colectarea datelor cu referire la analiza tuturor factorilor şi stabilirea nivelului riscului de recidivă.

La fel, potrivit prevederilor pct. 57 din Regulamentul menționat, Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Prin urmare, instanța de recurs are dubii rezonabile referitor la modul și rapiditatea constatării a fi certe a soluției de expertizare a inspectorului principal de justiție, Natalia Andriuță în ceea ce privește constatarea riscului de recidivă redus în sarcina lui Nicora Victor, or, este de evidențiat că, potrivit ordinului-cadru care

guvernează prezenta speță, reiese că evaluarea riscului de recidivă din 16.06.2022, s-a efectuat doar în baza unui singur interviu, pe când aceasta urma a se realiza în câteva ședințe, unde în dependență de lucrul efectuat să se constate cu fermitate analiza tuturor factorilor şi stabilirea justă a nivelului riscului de recidivă.

Subsecvent, Colegiul penal ține a trece în revistă faptul că nu pune la îndoială legalitatea procesului-verbal nr. 6 al ședinței Comisiei Speciale Penitenciarului nr.17 Rezina din 17.06.2022, prin care se atestă a fi caracterizat Nicora Victor ca fiind pozitiv, respectiv conform fișei de evaluare a riscului de recidivă – s-a stabilit că riscul de recidivă este *redus*, însă reținerile date în opinia instanței s-au efectuat superficial, nefiind efectuate în coraport cu ordinul MJ nr.44 din 18.02.2022, care specifică clar în ce condiții comisia specială ajunge la concluzia aplicabilității actului de clemență față de deținuți.

Urmare celor expuse, Colegiul penal conchide corectitudinea poziției primei instanțe referitor la faptul lipsei de previzibilitate a evaluării psihologice a condamnatului Nicora Victor, din care s-ar trage o concluzie certă referitor la riscul de recidivă ”*redus*” al celui din urmă.

Or, instanța de recurs ține a sublinia corectitudinea celor evidențiate de prima instanță referitor la importanța substanțială a fișei de evaluare a riscului de recidivă, unde evaluatorul Natalia Andriuță a reținut ca factori criminogeni ca fiind, *cu antecedent penal, iraționalizarea faptelor şi a consecinţelor în comportamentul infracțional, infracțiunea săvârșită în grup, lipsa empatiei în acțiunile sale infracționale, infracțiunea săvârșită cu aplicarea violenței,* iar la polul opus, evaluatorul a reținut: *dispune de loc stabil de trai, coeziunea și căldură familiară (sprijin și grija din partea soției și a copilului), posedă abilități de muncă în construcție, dispune de calificare profesională (sportive în diverse lupte), anterior condamnării a fost angajat (membru clubului Olimpia), are un comportament prosocial și o conduită pozitivă în perioada deținerii, fapt ce demonstrează un număr mare de stimulări, își petrece timpul în mod constructiv fiind implicat în activități sportive, posedă abilități de gestionare a emoțiilor, în timpul detenției nu a manifestat niciodată la acțiuni autodistructive, reacție adecvată la conflict cu relații interpersonale optime atît cu deținuții cît și cu angajații, în relații interpersonale nu întîmpină dificultăți (fiind plasat cu același condamnați timp de mai mulți ani), a prezentat interes prin cereri de a munci remunerate pe teritoriul Penitenciarului, însă a fost implicat doar în munci neremunerate, fără adicție față de substanțe cu efect stimulator de alcool, drog, vorbește despre infracțiunea comisă, recunoscând vina.*

Prin urmare, din fișa de evaluare a riscurilor de recidivă a condamnatului, instanța de recurs consideră a fi decisivă poziția primei instanței referitor la ineficiența analizei de către psiholog a personalității condamnatului cu indicarea circumstanțelor de fapt ce au stat la baza concluziei adoptate, fapt ce este contrar

Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate.

În situația dictată, efectuând controlul în ordine de recurs asupra actului jurisdicțional contestat, Colegiul nu a identificat încălcări la aplicarea normelor de drept, fiind stabilit în mod cert neîntrunirea de către condamnatul Nicora Victor a condițiilor prevăzute la art.1 alin.(1) al Legii nr.243 din 24.12.2021, privind amnistia, fapt ce în privința acestuia nu sunt aplicabile prevederile art. 7 alin. (1) lit. d) ale Legii vizate.

Astfel, Colegiul penal constată că argumentele recurenților sunt similare celor ce au constituit obiect de examinare la judecarea cauzei în instanța de fond, cărora instanța le-a dat o apreciere corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă, motivare pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin, menționând că reiterarea acesteia nu se mai impune având în vedere și faptul că verificând hotărârea atacată în raport și cu prevederile art. 444 Cod de pr. penală, ce reglementează temeiurile exprese pentru recurs nu se identifică existența motivelor imperioase ca să ducă la casarea soluției recurate.

Or, Colegiul penal menționează că la această etapă de examinare a cauzei, instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanța ierarhic inferioară, aceasta fiind sarcina primordială a instanțelor de fond.

Prin urmare, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CEDO în cauza *Albert vs. România din 16.02.2010*, potrivit căreia, instanțele naționale, deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument *(Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61),* pentru respectarea caracterului echitabil al procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În atare situație, Colegiul penal ţine să menţioneze că potrivit jurisprudenţei CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situaţiei prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri *(cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016),* însă motivele recursurilor, invocate în speţă nu sunt pe măsură să desființeze încheierea judecătorul de instrucție, urmând a fi pusă la adăpost de orce critică.

Respectiv, în temeiul celor supra citate, Colegiul conchide caracterul corect al soluției judiciare de respingere ca neîntemeiată demersul instituției penitenciare privind aplicarea legii amnistiei în privința condamnatului Nicora Victor, dat fiind neîntrunirea condițiilor stipulate exhaustiv de lege.

În baza celor expuse și conducându-se de prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Nord,-

D E C I D E :

Recursurile condamnatului Nicora Victor și Directorului adjunct al Penitenciarului nr.17 Rezina, Cuiban Vitalie declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 01 octombrie 2024, prin care s-a respins demersul Penitenciarului nr.17 Rezina privind aplicarea în privința condamnatului Nicora Victor a prevederilor art. 7 alin. (1) lit. d) al Legii 243/2021 cu privire la amnistie, în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, se respinge ca nefondat, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Oxana Mironov